

УДК 343.353

doi: <https://doi.org/10.33270/01191112.55>

Боднар В. Є. – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри досудового розслідування навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, м. Київ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1631-8211>

Запобігання корупційним злочинам, учиненим поліцейськими

Метою статті є висвітлення правового змісту поняття «корупційний злочин» крізь призму вітчизняного та міжнародного законодавства, формулювання ключових детермінантів, що спонукають поліцейських до вчинення корупційних злочинів, на підставі результатів анкетування. **Методологія.** Завдяки методам аналізу та синтезу вдалося структурувати міжнародно-правові акти у сфері протидії корупції, за допомогою діалектичного методу сформовано основний понятійно-категоріальний апарат антикорупційного законодавства з виокремленням ключових дефініцій. Статистичні дані щодо корупційних злочинів, учинених службовими особами правоохоронних органів, засвідчують ефективність використання методу анкетування та інтерв'ювання. **Наукова новизна.** У статті автор пропонує власний підхід до виокремлення ознак корупційних злочинів шляхом аналізу доктринальних бачень та окреслює можливі шляхи їх удосконалення. **Висновки.** На підставі здійсненого дослідження виокремлено причиново-наслідкові зв'язки та негативні наслідки корупційних злочинів, учинених поліцейськими. Встановлено, що найпоширенішими корупційними злочинами, які вчиняють працівники поліції, є зловживання службовим становищем, одержання неправомірної вигоди, перевищення влади або службових повноважень, службова недбалість. Основною мотивацією для вчинення злочинів працівниками Національної поліції у сфері службової діяльності є прагнення покращити своє матеріальне становище (47,6 %), задовольнити психологічні потреби (самовираження, кар'єрне зростання тощо (29,3 %), прагнення жити в розкошах (18,1 %).

Ключові слова: злочин; службова діяльність; корупція; поліцейський; зловживання; службове становище; службова особа; протидія.

Вступ

Проблема корупційних злочинів є однією з найглобальніших у сучасному світі (Findlay, 2014), де полюс економічного розвитку щороку зміщується в напрямі формування справедливого і транспарентного суспільства як запоруки «здорового середовища» для фінансових інвестицій. Злочини цієї категорії є однією з головних перешкод на шляху утвердження демократичного та справедливого державного механізму.

Найвразливішими до корупційного впливу залишаються особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, зокрема делегати державно-владних функцій.

Відповідно до даних загальнонаціонального опитування населення України, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно з Українським центром економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, більшість населення України (83 %) вважає боротьбу з корупцією неуспішною, причому 50 % – цілком безрезультатною. На думку 9 % респондентів, цей процес є успішним, і лише 1 % оцінює його як цілком успішний.

Корупція у вищих ешелонах влади підриває довіру населення до державного апарату зсередини громадянського суспільства. Корупційні злочини, учинені поліцейським, є інституційною корупцією, яка посягає на всю сферу регулювання правоохоронної системи (Holmes, 2018). Тому актуальним завданням постає протидія корупційним не тільки на інституційному рівні, а й індивідуальним її виявам корупції в її структурних формах (Thompson, 2018).

Питанням кримінологічної та кримінально-правової характеристики окресленої категорії злочинів присвятили свої праці П. П. Андрушко, Л. П. Бріч, В. В. Голіна, Н. О. Гурова, О. О. Дудоров, М. І. Мельник, А. А. Музика, В. О. Навроцький, Ю. О. Науменко, В. Я. Тацій, В. В. Сташис та інші, однак норми КК України, що встановлюють відповідальність службових осіб за вчинення службових і професійних злочинів, у теорії кримінального права не досліджено ґрунтовно.

Мета і завдання дослідження

Автор здійснив спробу виокремити корупційні злочини як окрему категорію злочинів КК України, окресливши ключові ознаки як головні детермінанти, що визначають корупційний елемент у юридичному складі певного злочину.

Виклад основного матеріалу

Чинний КК України містить розділ XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг», що встановлює кримінальну відповідальність за вчинення злочинів службовими особами. Зазначені в цьому розділі злочини об'єднані законодавцем на підставі родового об'єкта, якими є суспільні відносини у сфері службової та професійної діяльності. Перед науковою громадськістю постає складне завдання виваженого застосування заходів кримінально-правової репресії щодо службових правопорушень різних категорій управлінського персоналу (Dudorov, 2010, р. 849–852). У КК України є норми, що не охоплені розділом XVII, однак також встановлюють криміна-

льну відповідальність за вчинення злочину службовими особами. Про дуалізм корупційних злочинів ідеться й у міжнародних дослідженнях, оскільки ці злочини завдають шкоди не лише матеріальній, а й моральній, зокрема іміджеві державного службовця як представника державно-владної верхівки (Dölling, 2001; Норе, 2015; Punch, 2009).

Визначення системи злочинів у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, які можуть вчиняти працівники Національної поліції, використовуючи службові повноваження, групування цих злочинів за певними критеріями, надання науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного КК України в частині кримінальної відповідальності працівників Національної поліції має важливе значення для досягнення мети цього дослідження.

Службова особа, відповідно до КК України та національної доктрини кримінального права, – це спеціальний суб'єкт злочину. Згідно з ч. 3 ст. 18 КК України, службовими особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особу наділяє повноважний орган державної влади, орган місцевого самоврядування, центральний орган державного управління зі спеціальним статусом, повноважний орган чи повноважна службова особа підприємства, установи, організації, судом або законом. У ч. 4 ст. 18 КК України зазначено, що службовими визнають посадових осіб іноземних держав, організацій, установ чи підприємств. Також визначення службової особи містить п. 1 примітки до ст. 364 КК України, де є вказівка на державні та комунальні підприємства. Це визначення стосується суб'єкта злочину, передбаченого ст. 364, 368, 368², 369 КК України.

За стереотипами побутового сприйняття злочини, учинені службовими особами, не ототожнюються з корупційними злочинами. Проте не кожний службовий злочин є корупційним. Навіть правопорушення, пов'язані з корупцією, можуть стати каталізатором учинення корупційних злочинів посадовою особою. Такі правопорушення становлять істотнішу загрозу, оскільки переважно є латентними (Scanlan, 2004). Загалом корупційні злочини є конвенційними, їх існування визнає міжнародне кримінальне право. Зокрема, у ст. 8 «Криміналізація корупції» Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 року (ратифікована Україною із застережен-

нями та заявами 4 лютого 2004 року) передбачено необхідність визнання як кримінально караних таких діянь, якщо їх учинено навмисно (Savchenko, 2015, р. 30–34).

Про корупційні дії зазначено в Цивільній конвенції про боротьбу з корупцією (ETS 174), що прийнята 4 листопада 1999 року в Страсбурзі та ратифікована Україною 16 березня 2005 року.

Також у Конвенції ООН проти корупції від 31 жовтня 2003 року (ратифікована Україною із заявами 18 жовтня 2006 року) йдеться про «злочини, визнані (визначені) цією Конвенцією» (Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh, 2003).

Поняття «корупційний злочин» є поширеним у законодавстві різних держав, зокрема на теренах колишнього СРСР (Киргизька Республіка, Республіка Молдова), правові системи яких є близькими до української (Naumov, 2000).

Зазначене засвідчує, що імплементація терміна «корупційний злочин» у національне кримінальне законодавство є цілком обґрунтованим і необхідним кроком.

Корупційними злочинами, відповідно до КК України, визнано злочини, передбачені ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у разі вчинення їх шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені ст. 210, 354, 364, 364¹, 365², 368–369² цього Кодексу.

Згідно з результатами проведеного нами опитування, працівники поліції найбільш схильні до вчинення саме корупційних злочинів, з-поміж яких 27,3 % респондентів назвали зловживання службовим становищем, 19,7 % – одержання неправомірної вигоди, 19,7 % – перевищення влади або службових повноважень, 17,2 % – службову недбалість, 13,6 % – незаконне збагачення, 9,6 % – зловживання впливом, 5,5 % – провокацію підкупу, 4,5 % – службове підроблення.

На думку оперативних працівників внутрішньої безпеки, основною мотивацією для вчинення злочинів працівниками Національної поліції у сфері службової діяльності є прагнення покращити своє матеріальне становище (47,6 %), задовольнити психологічні потреби (самовираження, кар'єрне зростання тощо) (29,3 %), прагнення жити в розкошах (18,1 %).

На міжнародному рівні корупцію в поліції визначено як «дії, пов'язані з неправомірним застосуванням повноважень поліцейським у спосіб, що передбачений для отримання особистої вигоди для себе або інших» (Peoples, & Sutton, 2017).

Корупційними законодавець вважає конкретні злочини, про які йдеться в примітці до ст. 45 КК України (далі подано їх перелік, у якому розмежовано посягання, що є корупційними в разі їх учинення шляхом зловживання службовим становищем, і ті, для яких цієї специфічної умови

законодавець не передбачив): 1) привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України); 2) нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням (ст. 210); 3) викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем (ст. 262); 4) викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 308); 5) викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 312); 6) викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням (ст. 313); 7) порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 320); 8) підкуп працівника підприємства, установи чи організації (ст. 354); 9) викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження (ст. 357); 10) зловживання владою або службовим становищем (ст. 364); 11) зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364¹); 12) зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365²); 13) прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368); 14) незаконне збагачення (ст. 368²); 15) підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368³); 16) підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368⁴); 17) пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369); 18) зловживання впливом (ст. 369²); 19) викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 410).

Проте не всі вчені беззаперечно поділяють такий поділ. Зокрема А. А. Вознюк констатує недосконалість сформованого переліку корупційних злочинів, визначеного в примітці до ст. 45 КК України. Необґрунтованою, на його переконання, видається позиція законодавця, згідно з якою підкуп працівника підприємства, установи чи організації (ст. 354 КК України), підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368³ КК України), підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368⁴ КК України), є корупційним злочином, а підкуп виборця, учасника референдуму (ст. 160 КК України) – ні (Vozniuk, 2014).

Законодавче визначення корупційних злочинів надано не шляхом висвітлення специфічних ознак, а на підставі перерахування конкретних статей КК України, у яких встановлено відповідальність за вчинення цих суспільно небезпечних посягань. Отже, корупційні злочини охоплюють суспільно небезпечні посягання, передбачені 19 статтями КК України, тобто законодавець навів їх вичерпний перелік.

На думку В. М. Киричка, корупційним злочином одночасно властиві дві групи ознак: склад злочину, передбаченого КК України; ознаки корупційного правопорушення (Kyrychko, 2013, p. 14). Аналогічну думку обстоює І. Є. Мезенцева, стверджуючи, що корупційним злочином законодавець вважає передбачене в Особливій частині КК України суспільно небезпечне діяння, яке містить ознаки корупції та корупційного правопорушення (Mezentseva, 2014, p. 76). Водночас варто уточнити, що типовими ознаками корупційного злочину є: 1) суспільна небезпечність; 2) протиправність; 3) наявність діяння, що містить ознаки корупції, зміст якої висвітлено в ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» (Tastii et al., 2013, p. 792); 4) учинення його спеціальним суб'єктом – особою, зазначеною в ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції». Передусім суб'єктами корупційних злочинів є службові особи як публічного, так і приватного права, а також особи, які надають публічні послуги. Також суб'єктами зазначених злочинів можуть бути працівники підприємств, установ чи організацій, які не є службовими особами, і загальні суб'єкти; 5) наявність виключно умислу (умисної форми вини); 6) караність.

Отже, корупційні злочини слід трактувати як передбачені КК України суспільно небезпечні та карані умисні діяння, що містять ознаки корупції та вчинені спеціальними суб'єктами.

Різними є підходи до класифікації корупційних злочинів за чинним КК України. Загалом класифікацією злочинів (зокрема корупційних) слід вважати поділ їх на групи (категорії) за певними критеріями (Aleksandrov et al., 2009, p. 59).

З огляду на послідовність групування корупційних злочинів у примітці до ст. 45 КК України та вчинення чи невчинення їх шляхом зловживання службовим становищем цю категорію злочинів можна поділити на два види:

1) учинені шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 КК України);

2) окремі корупційні злочини у сфері господарської діяльності проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування й об'єднань громадян, а також у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (ст. 210, 354, 364, 364¹, 365², 368–369² КК України) (Savchenko, 2015).

Дослідники В. Куц та Я. Триньова вважають, що корупційні злочини слід розглядати з позиції розподілу їх на дві групи: 1) корупційні злочини у вузькому значенні; 2) у широкому значенні. Про першу категорію йдеться в розділі XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» КК України. Друга категорія – це інші корупційні злочини, що містяться в різних розділах Особливої частини КК України. До них належать, зокрема, злочини, передбачені ст. 149, 189, 191, 201, 248, 303, 308, 312, 313, 320, 410, 423, 424 КК України (Kuts, & Trynova, 2012).

За критерієм підслідності, про яку йдеться в ст. 216 КПК України, можна виокремити такі види корупційних злочинів: ті, досудове розслідування за якими здійснюють слідчі органи Національної поліції; ті, досудове розслідування за якими здійснюють слідчі органів безпеки; ті, досудове розслідування за якими здійснюють слідчі Державного бюро розслідувань; ті, досудове розслідування за якими здійснюють детективи НАБУ.

Наукова новизна

Наукова новизна полягає у виробленні власного підходу до виокремлення ознак корупційних злочинів шляхом аналізу доктринальних бачень та окреслює можливі шляхи їх удосконалення.

Висновки

Учинення особою будь-якого корупційного злочину спричиняє низку негативних кримінально-правових наслідків:

1. Щодо звільнення від кримінальної відповідальності. Зокрема, таку особу не може бути звільнено від кримінальної відповідальності: у

зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45 КК України); у зв'язку з примиренням винного з потерпілим (ст. 46); у зв'язку з передачею особи на поруки (ст. 47); у зв'язку із зміною обстановки (ст. 48 цього Кодексу).

2. Щодо призначення покарання. Такій особі не може бути призначено більш м'яке покарання, ніж передбачено законом (ст. 69 КК України).

3. Щодо звільнення від покарання та його відбування. Така особа не може бути за вироком суду звільнена від покарання на підставі ч. 4 ст. 74 КК України, навіть якщо буде визнано, що, з огляду на бездоганну поведінку та сумлінне ставлення до праці, цю особу на час розгляду справи в суді не можна вважати суспільно небезпечною.

4. Щодо зняття судимості. Зокрема, зняття судимості до закінчення строків, зазначених у ст. 89 КК України, недопустимим у випадках засудження за умисні тяжкі й особливо тяжкі, а також корупційні злочини (ч. 2 ст. 91 КК України).

Крім того, учинення корупційного злочину розглядають як підставу для:

1. Застосування спеціальної конфіскації. Відповідно до ст. 96¹ КК України, спеціальна конфіскація (як інший захід кримінально-правового характеру) полягає в примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей, зокрема коштів, що знаходяться на банківських рахунках чи на зберіганні в банках або інших фінансових установах, іншого майна, що стосується також майна третіх осіб, у випадках, визначених КК України, за вчинення злочину, передбаченого ст. 146–150¹, 152–156, 190–192, 198, 201, 209–212¹, 222, 233, 255–260, 301–320, 354, 361–365², 368–369³ цього Кодексу.

2. Застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру. Відповідно до КК України (ч. 1 ст. 96³), такими підставами є: по-перше, учинення її уповноваженою особою від імені та в інтересах юридичної особи будь-якого зі злочинів, передбачених ч. 1 і 2 ст. 368³, ч. 1 і 2 ст. 368⁴, 369 і 369² КК України; по-друге, незабезпечення виконання покладених на її уповноважену особу законом або установчими документами юридичної особи обов'язків щодо вжиття заходів із запобігання корупції, що призвело до вчинення будь-якого із злочинів, передбачених, зокрема, у ч. 1 і 2 ст. 368³, ч. 1 і 2 ст. 368⁴, 369 і 369² КК України (Savchenko, 2015, p. 281–282).

REFERENCES

- Aleksandrov, Yu.V., Antypov, V.I., & Volodko, M.V. (et al.). (2009). *Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna [Criminal Law of Ukraine. General part]*. M.I. Melnyk, V.A. Klymenko (Ed.). (5th ed., rev.). Kyiv: Atika [in Ukrainian].
- Dölling, D. (2001). Corruption and related offences in international business relations. *Revue internationale de droit pénal*, 3-4(72), 691-699. doi: <https://doi.org/10.3917/ridp.723.0691>.
- Dudorov, O.O. (2010). *Vybrani pratsi z kryminalnoho prava [Selected works on criminal law]*. Luhansk: RVV LDUVS im. E.O. Didorenka [in Ukrainian].

- Findlay, M. (2014). Crime, Development and Corruption: Cultural Dynamic - Global Challenge? *Organized Crime, Corruption, and Crime Prevention*, 179-186. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-319-01839-3_21.
- Holmes, L. (2018). Police Corruption. *Oxford Research Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. doi: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.633>.
- Hope, Sr. (Ed.). (2016). *Police Corruption and Police Reforms in Developing Societies*. Boca Raton: CRC Press. doi: <https://doi.org/10.1201/b19181>.
- Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty koruptsiyi: pryiniata 31 zhovt. 2003 r. Ratyfikovana Ukrainoiu iz zaiavamy 18 zhovt. 2006 r. [United Nations Convention against Corruption: Adopted October 31, 2003 ratified by Ukraine on October 18, 2006]. (n.d.). zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994> [in Ukrainian].
- Kuts, V., & Trynova, Ya. (2012). Poniattia koruptsiinykh zlochyniv ta yikh vydy [Concept of corruption crimes and their kinds]. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy, Bulletin of the National Academy of Public Prosecutor of Ukraine*, 4, 32-36 [in Ukrainian].
- Kyrychko, V.M. (2013). *Kryminalna vidpovidalnist za koruptsiu [Criminal liability for corruption]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
- Mezentseva, I. (2014). Vyznachennia predmeta koruptsiinykh zlochyniv. [Definition of the subject of corruption crimes]. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy, Bulletin of the National Academy of Public Prosecutor of Ukraine*, 5(38), 76 [in Ukrainian].
- Naumov, A.V. (2000). Otvetstvennost za korrupcionnye prestupleniia po zakonodatelstvu Rossii, yevropeiskih stran i SShA (sravnitelno-pravovoi analiz) [Responsibility for corruption offenses under the laws of Russia, European countries and the USA (comparative legal analysis)]. *Organizovannaia prestupnost i korrupciia. Issledovaniia, obzory, informatsiia, Organized crime and corruption. Studies, reviews, information*, 1, 76-95 [in Russian].
- Peoples, C., & Sutton, J. (2017). Political Corruption and State Crime. *Oxford Research Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. doi: <https://dx.doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.274>.
- Punch, M. (2009). *Police Corruption*. London: Willan doi: <https://doi.org/10.4324/9781843927303>.
- Savchenko, A. (2015). *Issues of the classification of corruption crimes in Ukraine. Naukovi pratsi Natsionalnoho aviaatsiinoho universytetu, Scientific works of the National Aviation University*, 4(37), 162.
- Savchenko, A. (2015). Corruption Crimes in Ukraine: Problems of Criminal Legal Understanding. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of National Academy of Internal Affairs*, 3, 281-282.
- Savchenko, A.V. (2015). Shchodo pytannia pro pokarannia za koruptsiini zlochyny [On the issue of punishment for corruption crimes]. *Aktualni problemy zastosuvannia kryminalnoho zakonodavstva, Actual problems of application of criminal legislation: Proceedings of the Round Table*. O.S. Steblynska (Ed). (pp. 30-34). Kyiv: IKVS [in Ukrainian].
- Scanlan, G. (2004). The control of corruption. *Journal of Financial Crime*, 11(4), 316-321. doi: <https://doi.org/10.1108/13590790410809257>.
- Tastii, V.Ya., Pshonka, V.P., & Borysov, V.I. (et al.). (Eds.). (2013). *Kryminalnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar [The Criminal Code of Ukraine. Scientific and Practical Comment. Special part]*. (Vols. 1-2). (5th ed., rev.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
- Thompson, D. (2018). Thompson. Theories of Institutional Corruption. *Annual Review of Political Science of Harvard University*, 21, 495-513. doi: <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-120117-110316>.
- Vozniuk, A.A. (2018). Aktualni problemy na shliakhu pobudovy efektyvnoi systemy kryminalno-pravovoi protidii Koruptsii v Ukraini [Actual problems on the promise of an effective system of criminal law protection in Ukraine]. V.V. Cherniei, S.D. Husariev, S.S. Cherniavskyi (et al.). (Ed.). *Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri, Realization of state anti-corruption policy in the international dimension: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference*. (Vols. 2), (pp. 187-190). Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько та ін.] ; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. 5-те вид., переробл. та доповн. Київ : Атіка, 2009. С. 59.
- Dölling D. Corruption and related offences in international business relations. *Revue internationale de droit pénal*. 2001. No. 3-4. Vol. 72. P. 691-699. doi: <https://doi.org/10.3917/ridp.723.0691>.
- Дудоров О. О. Вибрані праці з кримінального права. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2010. С. 849-852.
- Findlay M. Crime, Development and Corruption: Cultural Dynamic – Global Challenge? *Organized Crime, Corruption, and Crime Prevention*. 2014. P. 179-186. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-319-01839-3_21.
- Holmes L. Police Corruption. *Oxford Research Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. 2018. doi: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.633>.
- Police Corruption and Police Reforms in Developing Societies / by editing Sr. Hope. Boca Raton : CRC Press, 2016. doi: <https://doi.org/10.1201/b19181>.
- Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції : прийнята 31 жовт. 2003 р. Ратифікована Україною із заявами 18 жовт. 2006 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994>.
- Куц В., Триньова Я. Поняття корупційних злочинів та їх види. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2012. № 4. С. 32-36.
- Киричко В. М. Кримінальна відповідальність за корупцію. Харків : Право, 2013. С. 14.
- Мезенцева І. Визначення предмета корупційних злочинів. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 5 (38). С. 76.

- Наумов А. В. Ответственность за коррупционные преступления по законодательству России, европейских стран и США (сравнительно-правовой анализ). *Организованная преступность и коррупция. Исследования, обзоры, информация*. 2000. № 1. С. 76–95.
- Peoples C., Sutton J. Political Corruption and State Crime. *Oxford Research Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. 2017. doi: <https://dx.doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.274>.
- Punch M. Police Corruption. London : Willan, 2009. doi: <https://doi.org/10.4324/9781843927303>.
- Savchenko A. Issues of the classification of corruption crimes in Ukraine. *Наукові праці Національного авіаційного університету*. 2015. № 4 (37). С. 162. (Серія «Повітряне і космічне право»).
- Savchenko A. Corruption Crimes in Ukraine: Problems of Criminal Legal Understanding. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 281–282.
- Савченко А. В. Щодо питання про покарання за корупційні злочини. *Актуальні проблеми застосування кримінального законодавства* : матеріали круглого столу (Київ, 5 листоп. 2015 р.) / відп. ред. О. С. Стеблинська. Київ : IKBC, 2015. С. 30–34.
- Scanlan G. The control of corruption. *Journal of Financial Crime*. 2004. Vol. 11. Issue 4. P. 316–321. doi: <https://doi.org/10.1108/13590790410809257>.
- Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / [за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова та ін.]. 5-те вид., доповн. Харків : Право, 2013. Т. 2 : Особлива частина. С. 792.
- Thompson D. Theories of Institutional Corruption. *Annual Review of Political Science of Harvard University*. 2018. Vol. 21. P. 495–513. doi: <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-120117-110316>.
- Вознюк А. А. Актуальні проблеми на шляху побудови ефективної системи кримінально-правової протидії корупції в Україні. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : матеріали III Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 7 груд. 2018 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. Ч. 1. С. 187–190.

Стаття надійшла до редколегії 16.01.2019

Bodnar V. – Doctor of Law, Associate Professor, Professor of the Department of Pre-Trial Investigation of the Educational and Research Institute No. 1 of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1631-8211>

Preventing Corruption Offenses Committed by Police

*The purpose of this article is to reveal the legal content of the term «corruption crime» through the prism of domestic and international law, formulation of key determinants for criminal offences of corruption the police on the basis of questionnaire data. **Methods.** Regarding the Commission of corruption crimes by the officials of law enforcement agencies testify to the successful use of the method of questioning and interviewing. **Methodology.** Due to the method of analysis and synthesis were able to structure the international legal acts in the sphere of combating corruption, the dialectical method gave the opportunity to form the basic conceptual and categorical framework of anti-corruption legislation, highlighting key definitions. **Scientific novelty.** The article author gives a private approach to the identification of signs of corruption crimes through analysis of doctrinal opinions and self-generated insights and proposals for possible ways of improvement. In particular, it is proposed in the theoretical plan to understand the criminal punishments envisaged by the Criminal Code of Ukraine as socially dangerous and punishable intentional acts that contain signs of corruption and committed by special subjects. **Conclusions.** On the basis of the analysis highlighted the causal relationships and the negative consequences of corruption offenses committed by police officers. It has been established that police officers are most susceptible to committing such corruption offenses as abuse of office, illegal gain, excess of authority or official authority, and official negligence. The overwhelming motivation for crimes committed in the field of official activity by National Police officers is: the desire to raise their material standard of living; the desire to satisfy psychological needs (self-expression, achievement of career growth, etc.); the desire to live «wide leg».*

Keywords: crime; official activity; corruption; policeman; abuse; official position; official; counteraction.